

YOUNG

YOUTH PERSPECTIVES
ON THE FUTURE
OF KOSOVO

MLADI BUDUĆNOST KOSOVA IZ PERSPEKTIVE MLADIH

IZVEŠTAJ¹

EULEX je već dugo godina posvećen pružanju pomoći kosovskim institucijama u osnivanju održivih i nezavisnih institucija vladavine prava. Vladavina prava uveliko zavisi od uključivanja svih pripadnika društva, naročito mladih. Ako se sistematski garantuju, inkluzija i zastupljenost idu korak uz korak sa zdravljem i prosperitetom održivih demokratskih institucija, jer institucije čine ljudi.

Da bi se vladavina prava pružila svima u praksi, od suštinskog je značaja da članovi zajednice imaju zajednički osećaj identiteta, poverenja i zastupljenosti i unutar samih tih institucija. Budući da mladi nesumnjivo predstavljaju budućnost Kosova, želje, aspiracije i projekti mladih su od ključnog značaja. Zaista, prosto ne možemo ni započeti da oblikujemo budućnost nabolje ako ne uzmemo u obzir mišljenja i ideje onih koji bukvalno drže budućnost u svojim rukama – a to su mladi. Štaviše, budući da mladi imaju specifične potrebe i interesovanja, njima su potrebne ciljne politike i institucije – pre svega u sektoru vladavine prava – koje im omogućuju učešće i odgovaraju na njihove zahteve.

Uloga mladih zacrtana je prvom Rezolucijom 2250 SBUN o mladima, miru i bezbednosti usvojenom 2015. godine kao značajan referentni dokument, u kojem se naglašava uloga mladih kao agenata mira i bezbednosti i pozivaju se naše političke klase da povećaju učešće mladih u aktivnostima sprečavanja konflikata, ali i u aktivnostima donošenja odluka

na svim nivoima. Uz Rezoluciju 1325 SBUN o ženama, miru i bezbednosti, ona predstavlja globalni plan kojim će se obezbediti da se glas mladih i žena prilikom suočavanja sa izazovima 21. veka.

U cilju stvaranja prostora posvećenih glasovima omladine Kosova i pružanja podrške sveobuhvatnijem i participativnijem razumevanju promovisanja vladavine prava, EULEX je 27. juna 2019. godine održao konferenciju „MLADI“, prvi takav događaj u organizaciji Misije posebno usredsređen na mlade i njihove perspektive o budućnosti Kosova.

Kada je u pitanju vladavina prava, Kosovo je usvojilo zakone i propise koji su napredni i u skladu sa evropskim standardima i najboljom praksom. Međutim, smatra se da je njihovo sprovođenje problematičnije. Institucije Kosova kao i prateće organizacije treba da se usredsrede na fazu sprovođenja zakona, i postaraju se da se formalna jednakost i prava u potpunosti pretoče u stvarnu jednakost i ostvarivanje prava. Štaviše, institucije bi trebalo da budu u skladu sa napretkom tehnologije. Ako se iskoristi na odgovarajući način, digitalizacija može otvoriti nove načine za smisleno angažovanje sa mladima i podstaći proaktivnost.

Što se tiče same omladine, ona takođe snosi odgovornost kada je reč o dobrobiti i funkcionisanju kosovskih institucija. S tim u vezi, mlade žene i muškarci trebalo bi da poboljšaju saradnju u svojim

¹ Ovaj dokument predstavlja skup mišljenja i ideja koje su izneli učesnici konferencije MLADI, održane 27. juna 2019. u Prištini. Ovaj dokument ne odražava nužno stavove EULEX-a na Kosovu.

zagovaračkim naporima, pokažu inicijativu u odnosu na napredak svojih zajednica i preuzmu sopstvenu građansku odgovornost i dužnosti kao aktivni članovi kosovskog društva

Učesnici i panelisti konferencije bili su podeljeni u radne grupe, u kojima su diskutovali o važnim pitanjima koja se odnose na mlade u sektoru vladavine prava, o tome kako mogu promovisati aktivno građanstvo, podsticati politike, uticati na procese donošenja odluka, i tako dalje. Ove grupe su odražavale mišljenja i iskustva mladih žena i muškaraca koji su aktivno angažovani u zagovaranju, osnaživanju, zastupanju i preduzetništvu mladih na Kosovu. Oni su izneli predloge i nalaze u vezi sa različitim važnim faktorima, koji direktno ili indirektno utiču na različite dimenzije vladavine prava.

Predlozi i nalazi radnih grupa bili su usredsređeni na sledeća pitanja:

Uključivanje rodne perspektive i interseksijsko razumevanje diskriminacije treba promovisati sistematski i, osim toga, nezastupljeni glasovi treba da nađu prostor u medijima i političkom diskursu. Promovisanje uključivanja marginalizovanih zajednica, kao što su ljudi sa posebnim potrebama, LGBTI+ zajednica, koji se često suočavaju sa diskriminacijom u raznim sektorima. Sprovođenje preostalih naprednih zakona u ovom sektoru takođe predstavlja neophodan korak ka postizanju socijalne inkluzije ovih grupa.

Jačanje zastupljenosti mladih i aktivnog građanstva u institucijama, naročito u sektoru vladavine prava

Osnaživanje i uključivanje mladih u procese donošenja odluka ka izgradnji transparentnijih i odgovornijih institucija vladavine prava

Digitalizacija javnih institucija uveliko povećava transparentnost i odgovornost i na taj način se promoviše vladavina prava. Institucije treba da budu spremne za sistematičniju interakciju i upravljanje zajedno sa građanima, za istraživanje novih mogućnosti koje otvara tehnološki napredak. Da bi pokazale dobar primer, institucije bi trebalo da povećaju svoje reagovanje na doprinose i povratne informacije koje dobijaju od građana, kao i svoju onlajn prisutnost.

65 mladih stručnjaka je kao način saradnje predložilo Misiji EULEX da poveća svoju vizibilnost i pomoć oflajn i onlajn angažovanjem sa mladima konkretno, kako bi promovisala perspektivu vladavine prava koristeći najbolje evropske prakse i standarde, kao ključne modele koje treba pratiti.

